

12. Jerem. 7. Fecistis eam speluncam latronum: Alludit Christus D. ad aliud Jerem. 7. numer. 11. Nunquid ergo spelunca latronum facta est domus mea, in qua invocatum est nomen meum oculis vestris? Ego ego sum, ego vidi, ait Dominus: Ac si dicat; Cogitatis quidd scelera vestra sunt abscondita, sicut latrones abdunt in speluncis, ego sum Dominus videns, & dum Christus eos arguit, quod templum fecissent speluncam latronum quae verba denotant gravem reprehensionem, non solum quod facerent negotiationes in templo, sed etiam quod venditores plus ab ementibus extorquebant, quam res valebant, ut faciunt latrones, qui per vim, ac metum pecunias, & res auferunt; & forte hoc proveniebat a Sacerdotibus, qui per suos servos, & familiares talia vendebant, & volebant, ut nulla alia offerrentur in templo, nisi quae ab eis vendebantur? quod totum Sacerdotum avaritia negotiatur.

13. D. Hieron. D. Paschal. Mirum sane est Numularios, & alios nundinas in templo exercentes Christo non restitisse. Respondet D. Hieronymus, & D. Paschasius ad c. 21. Matth. Ignem quiddam, ac fydereum radiabat in oculis ejus, & Divinitatis Majestas lucebat in facie ejus: Proinde mirum non est, si timore confertati in fugam vertentur.

14. Quo auditio Principes Sacerdotum: Facto, & verbis Christi extimulati, consilium de ejus morte exagitabant. Timebant enim eum; Formidabant, ne ipsi a populo defererentur; ut auctoritatem suam, quae magni ponderis erat apud plebem amitterent, & sic dicebant, Joann. 11. numer. 48. Si dimittimus eum, sic omnes credent in eum.

QUAESTIO II.

Quare in hac secunda ejectione Dominus proponit testimonium ex Sacra Scriptura, & non in prima?

15. Joan. 2. Duplitter Christus D. negotiatores eiecit, primò in exordio praedicationis Joann. 2. numer. 14 & tunc solum eis dixit: Nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis. Secundo eiecit modo sex dies ante passionem, & tunc verba ex Sacra Scriptura eis objicit: Scriptum est: domus mea, domus orationis vocabitur, vos autem fecistis illam speluncam latronum. Nunc proponit acriora verba, & durius pungit quam in prima ejectione, cum eos latrones dicat, vendentes rem ultra pretium, ut in Expositione adnotavi. Nam in prima ejectione solum dixit; Nolite facere domum negotiationis. At verò nunc durius percurrit, cum ait, quod eam faciant speluncam latronum; Cur cum prius usus fuisset mitioribus verbis, nunc verò tam asperis? In exordio vidit eos obstinate in eisdem perseverantes, & inde poenam asperimis verbis accumulatur. D. Chryostom. apud Catenam D. Thomae, ait; Matthaeus quidem dicit, quod eiecissent eos dicebat, Nolite facere domum meam speluncam latronum. Illud enim fecit ad passionem veniens, ideo durioribus sermonibus utebatur. Hoc autem in principio sermonum fecit, unde non ita aspera, sed remissa quodammodo increpatione utitur. Ne quis objiciat, quod in prima ejectione

ne; Fecit flagellum de funiculis: non verò in hac secunda, in ea proponit Divina verba, fecistis speluncam latronum; & verba Divina aspera, & dura acrius, & acerbius verberant, quam quodcumque flagellum externum. Verbum Dei penetrabilis omni glauo accipit.

Servus ille, qui debebat Domino sua regni centum millia talenta, audit ab ore regis ut venunderetur ipse cum uxore, & filiis: fuisse eum Dominus venundari, & uxorem ejus, & filios, & omnia, quae habebat reddi. Matth. 18. numer. 24. Tamen procedens cum misericordiam à Domino postulasset, eam impetravit, & simul omne magnum, & ingens debitum ei dimissum est; at post tantam condonationem ei factam, cum vidisset fratrem suum debitorem cum suffocabat pro universo debito, res à conservis deducta ad Regem, ait Textus numero 34. Traus Dominus ejus tradidit eum torcoribus, quoad usque redderet universum debitum. Non tradidit eum Dominus cuilibet homini, vel custodi, sed tortoribus, seu carnificibus, qui eum die ac nocte crudeliter affligerent: Si primò tam benigne, ac suaviter se habuit cum eo; cur modo tam asperè, & rigorosè? Si antea tam amplam summam dimisit; cur modò nec quadrantem, nec minimam partem vult remittere, sed imperat, ut à tortoribus affligatur, quousque reddat universum debitum? Primò etià debitum erat magnum, & ingens, tamen cum esset primum debitum, pro sua clementia leniter, & mansuetè se habuit Dominus erga illum. At verò cum iterum relabatur in crimen, & primà venià darà non est melior factus, sed iterum ad vomitum regreditur, inde contra se omnem iram, ac furorem provocat, ut omni poenà, tortoribus absque ulla remissione torqueatur. Origen. homil. 7. in Matth. ait; Traus tradidit eum tortoribus, & jam non iussu, eum venundari, & uxorem ejus, & filios ejus, quia pejus oportebat pati propter malitiam suam traditum tortoribus. Expende illud: Jam non iussu eum venundari: quia pejus oportebat pati. Primò pro clementià mandat venundari; at verò cum secundo culpam reperit; pejus oportebat pati.

QUAESTIO III.

Quare post eiectiones vendentes, & ementes caecos, & claudos curat Dominus?

17. D. Matth. Itatus D. Matthaeus c. 21. num. 14. scribit; quod post eiectiones illos negotiatores, Accesserunt ad eum caeci, & claudi, & curat eos: Cum ingreditur Jesus Jerusalem universus populus eum proclamabat tanquam verum Deum, Messiam, ac Regem, ibidem citato cap. num. 9. Hosanna filio David, benedictus qui venit in nomine Domini, Hosanna in excelsis. Ingreditur in templum eiecit vendentes, & ementes; & curat caecos, & claudos: Lyranus ait; Pontius factum ostensum suae divinitatis in curatione infirmitatum incurabilium, quod non potest fieri nisi virtute divina. Cui dantur honores dignitates, ac acclamationes magnae excellentiae debet & operibus illius correspondere. Applauditur Christus

Christus D. & resonant ei voces ut filio Dei opera filii Dei exhibet, & manifestat.

18. Et prius Christus D. eiecit vendentes, & ementes, deinde curat caecos, & claudos, saepe enim Divina beneficia obstantium turbam retardantur, ac impediuntur; & curantur caeci per fidei illuminationem, ut caelestia mysteria videant, & claudi, ut rectè ambulent ad justitiae & virtutis opera.

19. D. Pa. ch. Tertio D. Paschasius ad cap. 21. Matth. lib. ait; Quam pie tales subvertuntur, ut alii, qui caeci sunt in templo, ex eorum correctione queant recipere sanitatem, alioquin nisi mensas Numulariorum, & calendas vendentium columbas everteret Jesus, caeci, & claudi lucem pristinam, & gressus concitos non in ruisent recipere. Maxime iratum in negotiatores, Christus D. se ostendit, deinde caecos, & claudos curat, & cur inter flagella, ac tantae irae rigores caecis, & claudis benefecit? ut fieret evidens quod flagella nascebantur non à crudelitate, & odio, sed à clementià, & pietate, ut templum Dei mundaretur, exclusà tantà profanatione. Quam pie tales subvertuntur, ut alii sanentur; ut ita domo Dei mundatà in alios Dei manus beneficia se expediat, sic saepe contingit, quod illa, quae videntur speciem crudelitatis habere, magnae pietatis sint argumenta. Descendentibus fratribus Joseph in Aegyptum: Tollens Simeon, & ligans illis praesentibus, iussu ministris, ut implerent eorum saccos tritico. Genes. 43. num. 15. Mandat ligari eum in carcere, non crudelitate & odio, siquidem triticum liberaliter eis providit, sed ex pietate ligat, ut cognoscat veritatem, an eorum pater, & frater minimus superstites sint in terra.

20. Rupert. Quare Rupertus lib. 2. in Josue, cap. 21. ait. Non prius caecos, & claudos curavit, quam illos latrocinantem de spelunca eiecit, quia videlicet, non vicia curari, nec virtutes possunt illustrari, nisi prius Mammon de cordibus sacerdotum, aut ipsi sacerdotes cum illo Deo suo de templo Dei fuerint eiectione: ut caeci, & claudi curentur, expelluntur de templo negotiatores, avaritia sacerdotum fomentum, quia talis avaritia non solum polluit templum, sed etiam impedit Divina beneficia, & magnum malum poenae ad se advocat, ac attrahit, ipsosque Ecclesiasticos infirmat, ne contra sceleratos stent.

21. Casus Madianitis, magnaque praeda ex eorum spoliis reportata: Susceperunt Moyses, & Eleazar sacerdos omne aurum, & intulerunt illud in tabernaculum testimonii, in monumentum filiorum Israel coram Domino. Num. 31. numer. 51. & 52. Suscepit etiam Aaron à populo Israël aurum, & injectum in igne exiit aureus vitulus qui populum in sui adorationem rapuit. Fecitque populus quae jusserat, deferens in aures ad Aaron, quas cum ille accepisset, formavit opere furioso, & fecit ex eis vitulum constabilem. Exod. 32. n. 4. Accipiunt à populo summi sacerdotes Aaron, & Eleazar aurum. Ex auro, quod Eleazar accipit multa bona; ac benedictiones veniunt in populum: Ex auro verò dato Aaroni, non solum multa mala veniunt in populum, vitulus, nempe, ad pestiferam idololatriam, & caelestium donorum abdicationes, ac pravariationes. Ait Deus Exod. 33. numer. 3. Non ascendam tecum, quia populus durus cervicis es: Et unde tanta discriminis ratio? Aurum in ma-

22. D. August. Temporalis magis voluit lucrum quam Deum.

nu Eleazari reponebatur in tabernaculo ad Dei obsequium: aurum oblatum Aaroni injicitur in ignem, hoc est, in concupiscentià. Si aurum in manu sacerdotis est ad Dei gloriam, inde omnia bona profluunt: si verò est in sacerdotis, avaro, ac igne concupiscentiae flagrante, parturit omne malum; prohibet, ac removeret omne bonum Galfridus Abbas in Allegoriis Tilmanni, ait: Acceperunt aurum in ignem mittere, est in ipsius concupiscentia, corda hominum inflammare. Ignis enim avaritia signat ardorem. Et in hunc ignem ab eis aurum mittitur. Quae enim est subversio maxima populorum? Nonne avaritia sacerdotum! inde studium hoc vehementius terrena colendi, non in solis conscientia orientur, sed foris etiam manifesta operatione profertur, Expende illa verba: Quae est enim subversio maxima populorum? nonne avaritia sacerdotum.

QUAESTIO IV.

Quare indignantur sacerdotes videntes mirabilia Christi, & signa petunt?

23. Scribit D. Matthaeus cap. 21. num. 15. Quod post eiectiones vendentes, & caecos, ac claudos curatos. Videntes autem Principes Sacerdotum, scriba mirabilia quae fecit, & pueros clamantes in templo, dicentes Hosanna filio David, indignati sunt. Communis vox Interpretum est, quia aegre ferebant suas nundinationes, & lucra à templo eiectione. Et nota, quod non dicuntur indignati, quando negotiatores eiecit, sed quando viderunt Christi miracula, & puerorum acclamationes. Ac si invidia aegrius ferrent tantam gloriam Christo deferri, quam omne suum lucrum impediti, ac deperdi. Vide supra Matth. 2. q. 5. n. 24. 15. 26.

Secundo, communiter Patres Hieronymus, Paschal. D. Thomas, dicunt indignatos fuisse ob lucra, quae manifestè perdebant, si tales negotiationes non fierent in templo, pro quo audiendus est D. Chryostom. in Imperfect. homil. 10 & ait. Postquam Jesus intravit in templum & omnes vendentes animalia, quia ad sacrificia vendebantur, foras eiecit, in quibus sacerdotes avari delectabantur, tunc praecipue cogitaverunt eum occidere, dicentes inter se, si populus istum habuerit Deum, necesse est, ut dimittas consuetudinem bestiarum, quae ad nostrum pertinent lucrum: & sic jam non erit populus iste possessio nostra, sed Dei videlicet non ad nostrum quastum pertinens sed Dei. Ecce impii Sacerdotes, dum vident Christum tanta potestate vendentes, & ementes eiecere, tantisque signis divinae omnipotentiae resplendere, tunc cogitabant eum perdere, & occidere, quia in eotalem videbant affectum, ut à suis aris, ac templis, omne Sacerdotium expelleret, & nullum admitteret: Ubi autem intervenit lucrum, & Deus temporarii homines magis volunt perdere Deum, quam lucrum, ac emolumenta; quia avarissimi illum solum Deum colunt, ac venerantur, qui eorum lucris, ac temporalibus

commodis inservit; & ideo cultores vineæ videntes Dei filium illum hæredem, eum interficere cogitant, ne illius proventus, ac commoditates deperdant. Matth. 21.
 24. Secunda quaestio pars inquit: Quare nunc Judæi à Christo D. Querunt signa de suâ potestate? Dixerat Christus: *Domus mea, domus orationis vocabitur, vos autem fecistis illam speluncam latronum.* Graviter Christus D. arguit, punit, quod in domo Patris sui sint latrones; ad quod videtur Joannes addere cap. 2. numer. 18. Responderunt ergo Judæi, & dixerunt: *Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis?* In tantâ castigatione, ac reprehensione, signum tantum requirebant, per quod in eo manifestaretur Divinus Spiritus, ex quo tantâ auctoritate eos sic increparet; sed nullum aliud majus signum Divini Spiritus poterat esse in Jesu, quam quod tantâ efficaciâ latrones, impios, & facrilegos castigaret. D. Chryostom. homil. in cap. 2. Joan. ait: *Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis? o summam dementiam, quoniam signum opus erat, cum malefacta corripere: & Dei domum tanta purgare ignominia: Zelus ille pro domus Dei honore, maximum sui virtutis signum, quod boni advertunt. Illud sanè manifestissimum Dei inhabitantis signum, quando impii latrones, ac facrilegi puniuntur, ac pro Dei gloria pugnatur.*
 25. Bis Satanas Christum D. tentat in deserto, semel ut de lapidibus faciat panes: Secundò ut

de pinnaculo templi projiciat; testimoniis Saceræ Scripturæ, cum Christum D. rejicit, ac convincit. Tandem tertio assumpsi enim diabolus, in montem excessum valde, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, & dixit ei: *Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me: tunc dixit Jesus: Vade satana: Matth. 4. numer. 10.* Valde mirum, quod in aliis tentationibus non cum multo rigore se habuit Christus cum diabolo; sed tantum locis Scripturæ devincit: At verò modò in promissione regnorum durè, ac acriter increpatum ab ire mandat, eumque probo Satana nomine castigat: cur modò in hac tentatione potius, quam in aliis tam asperè se habet Christus D. erga Diabolum? In hac tentatione diabolus tanquam impudicum latronem se gerebat, sibi usurpans omnia regna mundi, quæ Dei erant, & Deum Patrem à dominio suo intendebat spoliare: Inde Christus D. ostendit in se Spiritum Dei, ac se esse filium Dei patris manifestat, dum tam impudicum regnorum spoliatorum non est passus impunè abire, sed durè, & acriter mandat eum recedere, vindicans audaciam ob usurpationem Patris regnorum D. Chryostom. homil. 13. in Matth. ait: *Quia jam in Patrem ipsum nequisimus ille peccaverat, omnia quæ illius sunt, sua esse dicendo, seque eorum dominum sacrilegè profitendo, quasi cunctorum esset creator, tunc eum jam usque corripit: Vade inquit, Satana.*

Matth. 4.
 Dei Spiritus
 resplendet in
 plebentis
 iniquis.

D. Chryost.

CAPUT XII.

1. **E**T cœpit illis in parabolis loqui; Vineam pascinavit homo, & circumdedit sepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè profectus est. 2. Et misit ad agricolas in tempore servum, ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ. 3. Qui apprehensum eum ceciderunt; & dimiserunt vacuum. 4. Et iterum misit ad illos alium servum, & illum in capite vulneraverunt, & contumeliis affecerunt. 5. Et rursum alium misit, & illum occiderunt; & plures alios quosdam cædentes, alios verò occidentes. 6. Adhuc ergo unum habens filium charissimum; & illum misit ad eos novissimum dicens, *Quia reverebuntur filium meum.* 7. Coloni autem dixerunt ad invicem, *hic est hæres, venite occidamus eum; & nostra erit hæreditas.* 8. Et apprehendentes eum, occiderunt, & ejecerunt extra vineam. 9. *Quid ergo faciet Dominus vineæ? veniet & perdet colonos; & dabit vineam aliis.* 10. Nec Scripturam hanc legistis, lapidem quem reprobaverunt ædificantes hic factus est in caput anguli. 11. A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? 12. Et quærebant eum tenere, & timuerunt turbam; cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo, abierunt. 13. Et mittunt ad eum quosdam ex Phariseis & Herodianis, ut eum caperent in verbo. 14. Qui venientes dicunt ei: *Magister, scimus; quia verax es, & non curas quemquam; nec enim vides in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces, licet dari tributum Cæsari, an non dabimus?* 15. Qui sciens versutiam illorum, ait illis: *quid me tentatis: afferte mihi denarium ut videam.* 16. At illi attulerunt ei. Et ait illis, *cujus est imago hæc, & inscriptio? Dicunt ei, Cæsaris.* 17. Respondens autem Jesus dixit illis, *reddite igitur quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.* Et mirabantur super eo. 18. Et venerunt ad eum Sadducæi, qui dicunt resurrectionem non esse, & interrogabant eum dicentes, *Magister.* 19. Moyses nobis scripsit, ut si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit uxorem, & filios non reliquerit, accipiat frater ejus uxorem ipsius

&

& resuscitet semen fratri suo. 20. Septem ergo fratres erant, & primus accepit uxorem, & mortuus est non relicto semine. 21. Et secundus accepit eam, & mortuus est; & nec iste reliquit semen, & tertius similiter. 22. Et acceperunt eam similiter septem & non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est mulier. 23. In resurrectione ergo cum resurrexerint, cujus de his erit uxor. Septem enim habuerunt eam uxorem. 24. Et respondens Jesus, ait illis, nonne ideo erratis, non scientes scripturas, neque virtutem Dei. 25. Cum enim à mortuis resurrexerint neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut Angeli in cœlis. 26. De mortuis autem quod resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodo dixerit illi deus, inquiens; *Ego sum deus Abraham, & deus Isaac, & deus Jacob.* 27. Non est deus mortuorum, sed vivorum. Vos ergo multum erratis. 28. Et accessit unus de Scribis, qui audierat illos conquirentes, & videns quoniam bene illis responderit, interrogavit eum, quod esset primum omnium mandatum. 29. Jesus autem respondit ei: *quia primum omnium mandatum est. Audi Israel, Dominus deus tuus, deus unus est; 30. Et diliges Dominum deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. 31. Secundum autem simile est illi; diliges proximum tuum tanquam teipsum. Majus horum aliud mandatum non est. 32. Et ait illi Scriba; Bene Magister in veritate dixisti, quia unus est deus; & non est alius præter eum. 33. Et ut diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex totâ animâ, & ex totâ fortitudine; & diligere proximum tanquam seipsum; majus est omnibus holocaustis, & sacrificiis. 34. Jesus autem videns quod sapienter respondisset dixit illi; non es longè à regno Dei, & nemo jam audebat eum interrogare. 35. Et respondens Jesus, dicebat, docens in templo. Quomodo dicunt Scribæ Christum filium esse David? 36. Ipse enim David dixit in Spiritu sancto. Dixit dominus domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. 37. Ipse ergo David dicit eum dominum; unde est filius ejus? & multa turba libenter eum audivit. 38. Et dicebat eis in doctrinâ suâ: Cavete à Scribis, qui volunt in stolis ambulare, & salvari in foro. 39. Et in primis cathedris sedere in synagogis, & primos discubitus in cœnis. 40. qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis: hi accipient prolixius judicium. 41. Et sedens Jesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba jactaret æs in gazophylacium, & multi divites jactabant multa. 42. Cum venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est quadrans. 43. Et convocans discipulos suos, ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper, plus omnibus misit qui miserunt in gazophylacium. 44. Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt, hæc verò de penuriâ suâ omnia quæ habuit, misit totum victum suum.*

ARGUMENTUM
 cum Remissionibus.

Primò, Vers. 1. Christus proponit Scribis parabolam vinitorum, filium Heri sui qui erat Dominus vineæ, occidentium, vineamque sibi usurpantium, Explic. t. 4. c. 43.
 Secundo, Vers. 13. Interrogantibus Herodianis, an Judæis liceat tributum dare Cæsari, Respondet. *Reddite, quæ sunt Cæsaris Cæsari, quæ Dei Deo.* De quo dixi t. 4. c. 45.
 Tertio, Vers. 18. Apertè ostendit Sadducæis, dari veram resurrectionem, eorumque interrogationi satisfacit; de quo vide supra Matth. 22. per

quinque quaestiones.
 Quarto, Vers. 28. Docet maximum mandatum esse de diligendo Deo ex toto corde Explicavi tom. 4. c. 46.
 Quinto, Vers. 35. Interrogat quomodo David Christum filium, suum vocat Dominum. Explicavi tom. 4. eodem cap. 6. à n. 48.
 Sexto, Vers. 38. Docet fugiendum à vitis, ac moribus Scribarum; quod explicavi t. 4. c. 47. & supra Matth. 23. per multas quaestiones.
 Septimo, Vers. 41. Docet viduam pauperulam, tantem temploduo minuta, plus cæteris attulisse; quod hic est explicandum.
 Quæ omnia suis locis explicavi appositò Marsi Textu.

Vidua